ცნობის ფურცელი

№ 1959 კვირა, 20 ოქტომბერი 1896—1902 ყოველ-დღიური გამოცემა № 1959

გაზეთი ღირს: წელიწადში—6 მან., თვეში—75 კაპ., ცალკე ნომერი—3 კაპ., ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი „პეტიტით“ პირველ გვერდზე—10 კ., მეოთხეზე—5 კაპ.

ხელის-მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებანი მიიღება: „მოამბე“-„ცნობის ფურც.“ რედაქციის კონტორაში ვანქის დიდ ქუჩაზე, № 27 და წ. გამ. ქართველთა ამხანაგობის კიოსკში (ქვაშვეთის ეკკლესიის პირდაპირ).

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება.—დასაბეჭდი წერილები რედაქციის სახელობაზე უნდა გამოიგზავნოს.—პირდაპირ მოლაპარაკება რედაქციასთან შეიძლება ყოველ დღე, კვირა-უქმეების გარდა, შუადღის 11—1-ლ საათამდე.

ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, въ редакцію „Цнобисъ-Пурцели“-„Моамбе“. ТЕЛЕФОНИ № 372,

ამ ნომერთან ხელის-მომწერთ ეგზავნებათ „სურათებიანი დამატების“ მე-63 №-რი

„ცნობის ფურცლის“ რედაქციისაგან

მდგომარე წლის 15 ნოემბრიდან

სურათებიანი დამატება

გამოვა კვირაში ორჯერ

ხუთშაბათობით და კვირაობით.

ფასი წინანდელი დარჩება, ესე იგი, „ცნობის ფურცელი“ დამატებით ეღირება წელიწადში 6 მანეთი.

ჟურნალ „**მოამბის**“ ხელის მომწერთ „**ცნობის ფურცელი**“ გაეგზავნებათ ორივე დამატებით.

„მოამბეს“ წლიური ფასი 10 მან., ქალაქ გარედ გაგზავნით—11 მან.

ვინც მომავალ 1903 წლისათვის დაიკვეთავს გაზეთს ან ჟურნალს და წლიურს ფასს წინადვე შემოიტანს, გამოცემანი გაეგზავნება მდგომარე წლის 1 დეკემბრიდან მომავალ 1903 წლის დამლევამდე.

ხუთშაბათის დამატების ნომრებში დაიბეჭდება **ემილ ზოლას** უკანასკნელი რომანი **სიმართლე** „Verite“.

ქართველ თავად-აზნაურთა თეატრი
(ტელეფონი № 617)
დღეს, ქვირას, 20 ოქტომბერს, ხარკოვის სახელმწ. დასის მიერ,
წარმოდგენილი იქნება
ტრავიატა
ოპერა 4 მოქმედ., მუსიკა ვერდისა.

მონაწილეობას იღებენ: ქ-ნნი ვან-დერ-ბრანდტი, სკორუპსკისა, ბაუერ და **სხვანი**; ბ-ნნი: ლენსკი, პოლუიანოვი, კაზიმირო, პეტროვი, სვობოდინი და სხვანი. ** კაპელმეისტერი** ლ. პ. შტეინბერგი.

დასაწყისი სადამოს 8 საათზე.

კასსა დაა დიდის 10-დან ნაშუადღევის 3 საათამდე და სად. 6 საათიდან წარმოდგენის გათავებამდე.

ხვალ, ორშაბათს, 21 ოქტომბერს წარმოდგენილი იქნება „**ცარნგაია ნევესტა**“.

მზადდება წარმოსადგენად ოპ. „**მარგალიტების მაძიებელნი**“, მუსიკა ბიზეისი.

მთავარი რეჟისორი **ივ. ფიტოლევი.**

(ნ. 0—27)

ექიმი
ვ. ღამბაშიძე
იღებს ავადმყოფებს დილის 10—11 საათამდე და საღამოს 6—7 საათამდე.

ბინა: ბარონის ქუჩა, № 22, დიდი ვანქის ქუჩის კუთხესთან.

სრულიად ახლად გადაკეთებული
„იუჟნიე ნომერა“
მოხდენილად, წმინდად და შესაფერისად მოწყობილ ოთახებით; მოსამსახურე ქალებითა და კაცებით; ყოველგვარად მოწყობილია საცხოვრებლად. ნომრების ფასი სამი აბაზიდან დაწყებული და უფრო ძვირად; თვიურად 15 მან. და მეტიც. **ბარონის ქუჩა,** ფოსტისა და ტელეგრაფის ახლო, ქალაქის შუაგულში. (6—6)

კავკ. საუბ. გამოფენის დრეს ოქრეს მედლით დაჯილდოვებული ამხანაგობა
„შრომა“
ჰყიდის ხე-ხილის ხეებს თავისს სანერგეებიდან, მსურველთ უნდა მიჰმართონ ლაგოდეხში კ. თ. აფრიკიანცს.

კატალოგები უსასყიდლოდ ეგზავნებათ მსურველთ. (26—16)

კბილის ექიმი
ივანე პავლეს ძე
ახალშენიშვილი
იღებს ყოველ-დღე კბილის სნეულებით ავადმყოფებს დილის 8—10 საათ. და 11—2-მდის, ხოლო საღამოობით 5—7-დის. კვირა-უქმე-დღეებში 9—2-დის და საღამოთი 5—7-დის.

ელისაბედის ქუჩა, № 38. (წლ.)

წარმოდგენა 7. ტელეფონი 617
დილის წარმოდგენა
ქართული თეატრი
კვირას, 20 ოქტომბერს 1902 წ.
მესამე **იაფ-ფასიანი** წარმოდგენა
ქართულ დრამატიულ დასის მიერ
წარმოდგენილი იქნება
ძლიერ დაკლებულის ფასებით
შუადღის 12 საათზედ
პირველად ახალი პიესა
შრომის ლუკმა
კომედია 4 მოქმ. ოსტროვსკისა, თარგ. ი. ევდოშვილის მიერ.

მონაწილეობას იღებენ: ქ-ნნი: ნ. გაბუნია-ცაგარლისა, ოლ. ლეფავა, ნ. რონელი, როსტომაშვილი და სხ.; ბ-ნნი: ვ. აბაშიძე, დ. აწყურელი, გ. გედევანოვი, ვ. გუნია, ი. ივანიძე, კ. მესხი, კ. შათირიშვილი და სხვანი.

ადგილების ფასი: ლოჟები 4 მანეთიდან 8 მანეთამდე, პარტერი 50 კ-დან 1 მ. 50 კ-დე, ამფითეატრი 60 კ.-დან 1 მანეთამდე, კალერეა 20 კ-დან 35 კ-მდე. შეგირდებისთვის ადგილები პარტერში 60 კაპ.

დასაწყისი შუადღის 12 საათზე.

„**ბათუმის სცენის მოყვარეთა ამხანაგობა**“ ბ. ალექსი-მესხიშვილის რეზისორობით და **ქართული სიმღერების მოყვარული გუნდი** გაჰმართავს ამ წლის განმავლობაში ბათუმის რკინის გზის თეატრის დარბაზში **ოთხ წარმოდგენას** კონოერტიულის განყოფილებით. წარმოდგენილი იქნება შემდეგი პიესები: ა) 31 ოქტომბერს—დრამა „მეორედ გაყმაწვილება“; ბ) 21 ნოემბერს დრამა „დამნაშავეა“; გ) 14 დეკემბერს დრამა „ბრეკყალები“, და დ) 21 დეკემბერს დრამა „მეირამა“. (3—1)

ექიმი
ალექსანდრე ვიორვის ძე
ალაღაშვილი
(მიხეიდის ქუჩა, 30.—ტელეფონი 450).

იღებს ყოველ-დღე შინაგანისა და საბავშო სნეულებით ავადმყოფებს დილით 10—1 საათამდე და საღამოთი 6—8-მდე.

ვაჭრი თიანეთის
აფთიაქს
პირობებისთვის მიჰმართეთ თიანეთში, პრეზიზორს კ. ა. ჯაჭვაძეს. (4—2)

ექიმი
ვ. ს. მუსხელაშვილი
მიიღებს თვალებით ავადმყოფებს დილით 12—2 ს. ყოველ დღე, გარდა სამშაბათისა. წყნეთის ქუჩა № 24 სახ. ვაჩნაძისა. (წ).

საზღვარ-გარედ

ინგლისი. ირლანდიელებმა, ეტყობა, გადასწყვიტეს ობსტრუქციას მისჰყონ ხელი და მთავრობას კითხვებითა და სხდომის გადადების თხოვნით მოსვენება არ მისცენ.

10 ოქტომბერს ო'ბრაიენმა კიდევ ჰკითხა ბალფურს, როდის დაჰნიშნავ დღეს ირლანდიის საქმეების განსახილველადაო. ბალფურმა ისევ ის უპასუხა: დღეს მარტო მაშინ დავნიშნავ, როცა ოპოზიციის ლიდერი მოითხოვსო. ო'ბრაიენს ვილიამ რედმონდიც მიემხრო, მაგრამ სამინისტროს მეთაურმა მაინც აზრი არ შეიცვალა. როცა ამ საგანზე ლაპარაკი გაათავეს, ირლანდიელმა დეპუტატმა მაკ-ნეილმა პოლიციის სერჟანტ შერიდანზე ხელმეორედ ჩამოაგდო ლაპარაკი და იკითხა, მთავრობა პოლიციელ რიდის დათხოვნას აპირებს, თუ არაო. პოლიციელი რიდიც ერია იმ საძაგელ საქმეში, შერიდანმა რომ მოახდინაო. ირლანდიის საქმეთა მინისტრმა კიდევ გაიმეორა: მთავრობას საბუთი არა აქვს, ხსენებული პოლიციელი მოხელე დაითხოვოსო. მაშინ მაკ-ნეილმა წინადადება შეიტანა, პალატის სხდომა გადავდოთ, იმ აზრით, რომ ყურადღება მივაქციოთ იმისთანა დიდს ამბავს, როგორიცაა მთავრობის უარი რიდის დათხოვნაზეო. სპიკერმა გამოაცხადა, მაგნაირ წინადადების მიღება არ შემიძლიანო, რადგანაც ძლიერ გვიანაა წარმოდგენილიო. (ეს საქმე ჯერ კიდევ ივლისში იყო გარჩეული). ამის შემდეგ ვილიამ რედმონდი წამოდგა, მაგრამ სპიკერმა შეაყენა და გამოუცხადა, თქვენ აკი ილაპარაკეთ კიდეცაო. რედმონდმა პროტესტი გამოაცხადა. ყველა ირლარდიელებიც მოეხმარნენ. პალატაში ხმაურობა ასტყდა, სპიკერმა ძლივს აღადგინა წესიერება. ამის შემდეგ ირლანდიელმა დეპუტატმა დევლინმა ითხოვა, ნება მომეცით წინადადება შემოვიტანო; პალატის სხდომა უნდა გადაიდოს იმ აზრით, რომ ყურადღება მივაქციოთ მთავრობის მძიმესა და უხერხულ ქცევასაო: „ორის კვირის წინად ბელფასტის ქუჩებში უწესოება მოხდა და მთავრობამ ვერაფერი ღონისძიება ვერ მიიღო წინადვე, რომ ეს უწესოება არ მომხდარიყო“. დევლინის წინადადებას ბევრი მიემხრო, ამიტომ სპიკერმაც ნება მისცა დევლინს წინადადება შემოეტანა. გაიმართა გძელი კამათი და ბოლოს წინადადება სხდომის გადადების შესა-

ფელეტონი

პატარა ამბები

(საკვირაო ფელეტონი)

რა არის ჩემი მოვალეობა და რა არ არის ჩემი ბრალი.—ორი საპიესო მასალა.—ბ. მერკვილაძე და რაჭული აზრები ევროპის შესახებ.—თავად-აზნაურთა ქალების ქება.—ერთი საყურადღებო სიტყვა.—ახალი სამეურნეო პროექტი.

რა ვქნა? ძალიან მინდა, სულით და გულით მინდა, მხოლოდ კარგი, სამხიარულო ამბები მოვუთხრო მკითხველს, მაგრამ როგორც კი ავიღებ კალამს ხელში, მაშინათვე ჩემდა უნებურად მწარე ფიქრები დამებადება, მარტო ის-ღა მინდა, მოვსთქვა, ვიტირო და ცრემლები ვღვარო!

მკითხველმა არ უნდა მომთხოვოს ძალად გამხიარულება ტ არ მითხრას, როგორც კლოუნს, პაიაცს, აქტიორს: ითამაშე, იცინე, ჩვენც გვათამაშე და გვაცინეო, თუნდ შენ ნამდვილად მწარე ნაღველი გულს გაშხამავდეს და სიკვდილის, უსიცოცხლობის სურათი სულს გიხუთავდესო.

მკითხველი უნდა იყოს ჩემი მეგობარი; მას უნდა ესმოდეს ისიც, რაც ჯერ არ მითქვამს, მხოლოდ ფიქრია და გრძნობა ჩემი და ვერც ვიტყვი. უბრალო ნიშანმა, მკვდარმა წერტილმა უნდა ამცნოს, უნდა აგრძნობინოს, რაც ჩემს გულშია, რაზედაც ჰფიქრობს ჩემი გონება. რა უნდა მომთხოვოს მან? რომ შემოვიკრიბო გარშემო ყოველგვარი საზოგადოებრივი მოვლენა, ცვლილება, ამბავი, ვცნო მათი სიამე თუ სიმწარე, ვიგრძნო, და დავეხმარე მკითხველს, იგრძნოს იგივე, დადგეს იმავე გუნებაზე, რა გუნებაზედაც ვარ მე თვითონ. გუნების, სულიერის მდგომარეობის გადაცემა—აი უმთავრესი ჩემი მოვალეობა მკითხველის წინაშე და იმდენად უკეთ შევასრულებ ჩემს მოვალეობას, რამდენად სავსებით გადავსცემ მკითხველს ჩემის სულის მდგომარეობას. მაგრამ ცუდს გუნებაზე დავაყენებ მკითხველს, თუ კარგს გუნებაზე, ამის პასუხი მე არ უნდა მომთხოვოს...

***

საზოგადო კანონია: როდესაც რაიმე საქონლის მოთხოვნილება იზრდება და მატულობს, მატულობს ამ საქონლის წარმოებაც. ისეთი მოთხოვნილება დღეს ჩვენში არაფრის არ არის, როგორც დრამატიულის ნაწარმოების; პრემიებიც-კი დაუნიშნეს დრამატურგებს, პიესების წარმოება მაინც არ მატულობს, პიესებს არავინ სწერს, პიესები მაინც არ არის და არა. საკვირველია! საკვირველია მით უფრო, რომ საპიესო მასალები-კი იმდენია, რომ მთელის ქვეყნის პრემიებით ვერ დააჯილდოვებდა კაცი.

მე რომ დრამატურგი ვიყო, ორს პიესას დავწერდი. ერთს დავარქმევდი სახელად „დრამა ადამიანის ისტორიისა“. დავხატავდი შიგ კაცობრიობის პირვანდელ ხანას, იმ დროს, როდესაც სიცოცხლე გაუთავებელი ტანჯვა და ბრძოლა, მხეცური ბრძოლა იყო ადამიანისათვის. არავითარი სიამოვნება, უბრალო ღიმილი, დედის გრძნობა შვილისადმი, ქალის და კაცის ერთმანეთისადმი სიყვარულის ნასახი, სილამაზე, თამაში, შრომა და სიცოცხლე—ყველაფერი სხვისი იყო. ადამიანები იტანჯებოდნენ, კვდებოდნენ. მე წარმოვადგენდი ერთს სურათს, თუ ბოლოს და ბოლოს როგორ დაიბადა ჩუმი უკმაყოფილება და მჭედლის და დოსტაქარის—მეცნიერების მაშინდელის წარმომადგენელების — მეთაურობით როგორ შეიკრიბება ხალხი ერთს ბნელ ღამეს უდაბურს ტყეში, რათა წინააღუდგეს მიწიერ ბატონის მტარვალობას. ქურუმნი და ქადაგნი ვედრებით მიმართავენ ღმერთებს დახმარებისათვის ბრბოს წინააღმდეგ. შეშინებული ღმერთები გამოიწვევენ უხუცესთა უხუცეს ღმერთს და თხოვენ რჩევას. „ადამიანს უფრთხილდით! ადამიანს უფრთხილდით!“ ეუბნება მათ უხუცესთა უხუცესი: „სდევნიდეთ ადამიანს... გათხრის მიწას, გააპობს ზღვას, შეაერთებს ვარსკვლავებს!.. მისთვის არ იქნება არც მზე, არც მთვარე!.. არც ყინვა, არც თოვლი, არც სიცივე, არც სიცხე. ჰაერში დაიწყებს ფრენას ვით ფრინველი, ზღვაში დაიწყებს ცურვას ვით თევზი!.. ქვესკნელიდან ავა ზეცაში და ზეციდან დავაჭქვესკნელში... აღარ იქნება სნეულება, ადამიანი მოჰკლავს სიკვდილს და არ მოგვმართავს ჩვენ! გაგვდევნის, თვითონ იქნება ყველაფრის ბატონი!.. უფრთხილდით ადამიანს! დევნიდეთ ადამიანს!..“

და აი, როდესაც შეკრებილს ხალხს თავდამხობით უნდა შეჰვედროს ღმერთებს, იგინი გამოსცემენ რისხვის ხმას: გაიელვებს, გავარდება მეხი და ამავე დროს მოულოდნელად ხალხს გარს შემოერტყმევა ჯარი. ყველას შეიპყრობენ, მხოლოდ გაიქცევიან მჭედელი და დოსთაქარი...

მეორე პიესის შინაარსს ავიღებდი კულტურულ ცხოვრებიდან. წარმოვადგენდი ჭკვიანს, გენიოსის ნიჭით აღბეჭდილს, მცოდნეს და გრძნობებით აღსავსე, სახით და ტანად მშვენიერს ადამიანს. ყველაფერი გამოიძია მან, ყველაფერში ჩაიხედა მისმა გონებამ; შემოიარა მთელი დედამიწა, გაიცნო ყოველის ხალხის ცხოვრება, ცხოვრობდა მდიდრებშიაც და ღარიბებშიაც; წმინდის ცხოვრების ადამიანებსა და ავაზაკებსა, კაცის მკვლელთა და გაპირუტყვებულ ადამიანთა შორის; ნახა გმირის სიკვდილიც და მხდალის ჩამოხრჩობაც; ჰყავდა ძვირფასი მეგობარი; იგემა უმშვენიერესის ქალის სიყვარული; არავითარი სიამოვნება და სიტკბოება, რომელიც კი

სახებ მაინც უარ ჰყვეს 112 ხმის უმეტესობით. ირლანდიელები კიდევ რამდენჯერმე დაეკითხნენ მთავრობას და თავიანთ მიზანს მიაღწიეს: ირლანდიელების ლაპარაკმა რამდენიმე საათი დრო დააკარგვინა პალატას.

საპარლამენტო წრეებში ლაპარაკობენ, ირლანდიელები ჯერ პატარ-პატარა შეტაკებას სჯერდებიან და მერე კი, როგორ ამერიკიდან იმათი მეთაური ჯონ რედმონდი დაბრუნდება, ნამდვილ იერიშს მიიტანენ მთავრობაზეო. რედმონდს გარდა გამოჩენილი ორატორი დილონიც ამერიკაშია წასული ეხლა ირლანდიელების პარტიას ვილიამ ო'ბრაიენი მეთაურობს. ო'ბრაიენი ნიჭიერი, მხნე კაცია და გამოჩენილი ორატორიც. ირლანდიის შეერთებული ლიგა ნამდვილად ო'ბრაიენმა დააწესა. ეგ არის, ავადმყოფობის გამო, მუდამ ვერ ესწრობა პალატის სხდომებს; შარშანაც თბილ ქვეყნებში იყო წასული მოსარჩენად.

საფრანგეთი. 10 ოქტომბერს პარიზში ხმა გავარდა, დღეს პალატაში საყოველთაო გაფიცვის თაობაზე შეეკითხებიან მთავრობას და კამათში თითონ ჟორესიც მიიღებს მონაწილეობასაო. ჯერ სხდომა არ დაწყებულიყო, რომ საზოგადოებისათვის დანიშნული ტრიბუნები გავსებული იყო. მართლაც, მსმენელებს ტყუილად არ დაუკარგავთ დრო. ჟორესმა მოუმზადებლივ ნამდვილად მშვენიერი სიტყვა წარმოსთქვა. ამისთანა შესანიშნავი სიტყვა ჯერ არ წარმოუთქვამს უკიდურეს მემარცხნეთა წინამძღოლს. ტყუილად კი არ ამბობენ, ჟორესი გამბეტას მოადგილეა ორატორობაშიო. შესანიშნავმა ორატორმა თითონ ნაციონალისტები და კონსერვატორებიც კი მოხიბლა. ერთჯელაც არ გაუჩერებიათ და ერთი სიტყვაც არ შეუბრუნებიათ. ჟორესი ძლიერ თავ-დაჭერით ლაპარაკობდა. ჯერ დიდის სიამოვნებით აღნიშნა, რომ სენატმა კომისია აირჩია სამუშაო დღისათვის ვადის დასადებლადაო და გაიცინა ისინი, ვინც თხოულობენ, რომ საპენსიო კასისათვის ფული მარტო მუშებმა შეიტანონო. შემდეგ ჟორესმა ქვა-ნახშირის მუშების ქირაზე ილაპარაკა დაწვრილებით. მუშები არასოდეს არ გაჰმართავდნენ გაფიცვას, ქვა-ნახშირის მრეწველთა სინდიკატებს რომ უცებ ქირა არ დაეკლოთო. ნახშირის მრეწველობის საქმე ძლიერ კარგად მიდის და დიდი მოგებაცა აქვს. მთავრობამ ეხლა უნდა ყველას დაანახვოს, რომ მარტო კლერიკალიზმთან ბრძოლას არ დასჯერდება. პალატამ მინისტრ-პრეზიდენტს ისეთი მტკიცე ნდობა უნდა გამოუცხადოს, რომ მთავრობამ ქვა-ნახშირის მრეწველთა სინდიკატებს ძალა დაატანოს და სამედიატორო სასამართლოს დაუმორჩილოსო. (ძლიერი მოწონება).

ხანგრძლივ, გაცხარებულ კამათის შემდეგ პალატამ 525 ხმის უმეტესობით 3 წინააღმდეგ სარიენისა, ჟორესისა და გონზის მიერ შემდგენილი რეზოლიუცია მიიღო:

„პირველ-მინისტრმა გამოაცხადა, ქვა-ნახშირის მუშებსა და მრეწველებს შუა ურთი-ერთობის გაუმჯობესობის თაობაზე რამდენსამე პროექტს წარმოვუდგენ პარლამენტსაო. პალატაც სჯერდება ამ განცხადებას„.

შემდეგ პალატამ 335 ხმის უმეტესობით 180 წინააღმდეგ მიიღო კიდევ ამნაირი რეზოლიუცია: „პალატა სრულიად ენდობა მთავრობის სიმაგრესა და სიბრძნეს და დარწმუნებულია, რომ მთავრობა ერთსა და იმავე დროს შრომის თავისუფლებასაც დაიცავს გაფიცვის თავისუფლებასაც“.

დასასრულ პალატამ 418 ხმის უმეტესობით 95 წინააღმდეგ მესამე რეზოლიუციაც დაადგინა: პალატა წინადადებას აძლევს მთავრობას, თავისის გავლენით ისარგებლოს და მუშებსაც და ქვა-ნახშირის მრეწველთა ამხანაგობებსაც ძალა დაატანოს, რომ თავიანთ დავის გადაწყვეტა სამედიატორო მოსამართლეებს მიანდონ. ამავე დროს პალატა სთანხმდება აბატ ლემირის წინადადებას, რომ შრომის სამუდამო საბჭოები დაწესდესო“.

პალატის დადგენილების თანახმად, კომბმა მაშინვე შეუთვალა მუშებსა და მრეწველებს, შუამავლობას გაგიწევთ და მოგარიგებთო. პალატის სხდომის მეორე დღეს პირველმა-მინისტრმა მადნის მუშების ეროვნულ კავშირის წარმომადგენლები მიიწვია და ორი საათი ელაპარაკა. მუშების წარმომადგენლები დასთანხმდნენ სამედიატორო სამართალს.

✦ მთავრობამ დაადგინა, ბესანსონის უმთავრეს ვიკარის ლალიგოს ჯამაგირი მოუსპოთ, რადგანაც ეპისკოპოსებმა რომ კონგრეგაციების დასაცველად „საჩივარი დასწერეს, სულ ამ ლალიგოს უნარი ყოფილა.

✦ გაზეთი „პტი პარიზიან“-მა ამ დღეებში გამოაცხადა, მალე პარიზის პოლიციის პრეფექტს ლეპინს სამსახურიდან დაითხოვენო. ეს ამბავი არ გამართლდა, მაგრამ, ეტყობა, იუსტიციის მინისტრი მაინც გამოძიების მოხდენას აპირებს, რადგანაც პარიზის პოლიცია ამ ბოლოს დროს ვერ იქცეოდა კარგაო. ემბერების საიდუმლო დამალვის ამბავმა ყველანი აალაპარაკა: ყველამ ეჭვის თვალით შეჰხედა პოლიცია. ამ დღეებში ახალი ამბავიც მოხდა. ვინმე ბანკირი ბულენი რაღაც ცუდ საქმეზე დაიჭირეს. პოლიციელებმა ციხეში წაიყვანეს, მაგრამ ბულენი სადღაც გაჭქრა; პოლიციელმა მხოლოდ რამდენსამე საათს შემდეგ შეატყობინა უფროსებს ტუსაღის გაქცევის ამბავი. ერთი პოლიციელი დაუტუსაღებიათ.

ახალი ამბავი

✦ სამშაბათს, 15 ოქტომბერს, **საზოგადო-სამეურნეო საზოგადოების** საბჭოს აცნობა საზოგადოების ვიცე-პრეზიდენტმა, რომ იგი ნ. ა. სულთან-კრიმ-გირეისა და ბ-ნ სოკოლოვთან ერთად წარუდგნენ მიწათ-მოქმედების მინისტრს ბ-ნს ერმოლოვს და განუმარტეს სამეურნეო საზოგადოების მდგომარეობა. აცნობებს, რომ საზოგადოებას, უსახსრობისა გამო, ვალი დაედო კავკასიის გამოფენის დროს, რომელიც, უსახსრობისა გამო, ვერ გაუსტუმრებია. მინისტრს გადაჭრით არა უთქვამს-რა საზოგადოების წარმომადგენელისათვის. შემდეგ თავ. გრუზინსკის მოუხსენებია მინისტრისათვის საბალოსნო სკოლის მდგომარეობა და სკოლის სხვა ადგილას გადატანის საჭიროება. საზოგადოებას აზრადა აქვს, სკოლა სხვა ადგილას გადაიტანოს და ჰსურს გაიგოს სკოლის ბალი იმის საკუთრებაა, თუ არა. თავ. გრუზინსკიმ აუხსნა მინისტრს, რომ ეს ბალი საზოგადოებას ნამესტნიკობის დროს მიეცა. თუ მინისტრი მოისურვებს, არავითარი დაბრკოლება არ არის, იგი საზოგადოებას დაემტკიცოს! მინისტრს ყოველივე გულ-დასმით მოუსმენია. საბჭომ გადასწყვიტა, მოიწვიოს ნაფიცი ვექილი და მიანდოს საბალოსნო სკოლის ბალის საზოგადოებაზე დამტკიცების საქმე.

✦ **გზათა სამინისტროს დაუვალებია** კავკასიის გზათა ოლქის სამმართველოსათვის, ყოველ წელიწადს რამდენჯერმე თავი მოუყარეთ და ტფილისში კრება მოახდინეთ იმ ინჟენერებისა, რომელნიც კავკასიაში გზათა სამუშაოს განაგებენ, და ამ კრებაზე განხილულ იქმნეს ახალი გზების გასაყვანისა და ძველის შეკეთების სამუშაოთა საჭიროებანი.

✦ **ქუთაისიდან დეპეშით გვაცნობინებენ:** 19 ს ოქტომბერს, რემონტის დროს. კურინსკის პოლკის ყაზარმის კედელი ჩამოინგრა; სამი კაცი მოჰკლა, ორი მძიმედ დასჭრა.

✦ დღეისთვის დანიშნულია საზოგადო კრება **ალმზრდელ და მასწავლებელ ქალთა საზოგადოებისა.** კრებამ საბოლოოდ უნდა გარდასწყვიტოს საკითხი წესდების შეცვლის შესახებ. კრება მოხდება დედათა პირველ გიმნაზიაში საღამოს 7 საათზე.

✦ მიწათ-მოქმედების სამინისტროს რწმუნებულმა, ბ. მედვედევმა, დაავალა აგრონომს გონიევს წავიდეს განჯის გუბერნიაში და გამოსძებნოს იქ მოხერხებული ადგილი **ამერიკულ ვაზის** სანერგეს მოსაწყობად.

✦ ოთხშაბათს, ოქტომბრის 16-სა, მოხდა განსაკუთრებულ საბჭოს კრება გუბერნიის წინამძღოლის თავ. დ. ზ. მელიქიშვილის თავმჯდომარეობით. საბჭოს, როგორც ჩვენმა მკითხველებმა უწყიან, მინდობილი აქვს, სხვათა შორის, ეგრედ წოდებული საგანგებო (ექსტრაორდინალურ) თანხის გ ნაწილება. საბჭომ სათავად-აზნაურო სკოლის შენობისათვის გადასდო იანვრამდინ, როდესაც თავად-აზნაურობის ჩვეულებრივი კრება მოხდება, 12,000 მან.; ახალციხის სკოლისათვის —500 მან., კარდანახის წიგნთ-საცავისათვის, რომლის შესახებ ცნობანი ამას წინად გვქონდა დასტამ ული — 150 მ.; სამკურნალო საზოგადოებისათვის — სახალხო წიგნაკების ადგილობრივ ენებზე დასაბეჭდად—300 მ. ჭრა-კერვის სკოლისათვის—600 მ. ბოლოს საბჭომ, გრ. დიასამიძის წანადადებით, ერთხმად გადასწყვიტა ჯერ-ჯერობით წრეულს ძველ ისტორიულს ხელ-ნაწერების და საბუთების დასაბეჭდად გადასდოს 1000 მ. ამ საგნის შესახებ საბჭო შეეკითხება „წერა-კითხვის საზოგადოების“ გამგეობას, რა და რა ხელ-ნაწერების დაბეჭდვა არის ამ ხანად საჭიროო. („ივერია“).

✦ სასოფლო სამეურნეო საზოგადოების საბჭომ განიხილა ტფილისის საბალოსნო საასწავლებლის გამგის პროექტი ამ **სკოლის ბაღი სხვა ადგილას გადატანის** შესახებ. ახალ ადგილზე უნდა გაიმართოს სანერგე. გამგეს სანერგეების შესახებ მოლაპარაკება ჰქონია თავ. ამილახვართან, რომელიც სოღანლუღში 8—10 დესეტინამდე ადგილს უთმობს იჯარით 10 წლის ვადით საბალოსნო სკოლისათვის. საბჭომ განიხილა პროექტი, პრინციპიალურად მოიწონა იგი და დაადგინა, სთხოვოს სკოლის სამეურნეო ნაწილის გამგე-კომისიის წევრებს დათვალიერონ, სოღანლუღს გარდა, ტფილისის ახლო-მახლო ადგილები სკოლისათვის, შეადგინონ ხელ-შეკრულობის პროექტი ისე, რომ იჯარის ვადად 12 წელიწადი იყოს, გამოიკვლიონ საიჯარო ადგილის ნიადაგი, მისი მორწყვის საშუალებანი და ყველა ამის შესახებ მოხსენება წარუდგინონ საბჭოს.

✦ გუშინ, 19 ოქტომბერს, სამოსამართლო პალატაში განსახილველად დანიშნული იყო **საქმე გაზეთ „ნოვოე ობზორ.“ რედაქტორის** თავ. გ. მ. თუმანოვისა, რომელსაც დიფამაცია ჰბრალდება. ვიდრე საქმის განხილვას შეუდგებოდნენ, თ. თუმანოვის დამცველმა პ. მ. დოლუხანოვმა ითხოვა საქმის გადადება, რადგანაც ამ საქმის გამო გორის მაზრის უფროსი თანაშემწის ნაბიბეგოვის მიერ პასუხის გებაში მიცემულია თავ. ამილახვარიც. ეს საქმე განსახილველად დანიშნულია ოლქის სასამართლოში 5 ნოემბრისათვის და იგი თავ. თუმანოვის საქმესაც გამოარკვევსო. პალატამ შეიწყნარა დოლუხანოვის თხოვნა და საქმის გარჩევა გადასდო.

✦ ტფილისის გუბერნატორმა განმარტა, რომ სამხედრო ბეგრის აღსრულების დროს **შეღავათი უნდა მიენიჭოს** მხოლოდ იმ უკანონოდ შობილთ, რომელნიც 10 წლის შესრულებამდე უშვილნია ვისმეს, ან 10 წლის შესრულებამდე განუცხადებია ვისმე მათი შვილად აყვანის სურვილი; დანარჩენ უკანონოთ შობილთ არავითარი შეღავათი არ მიენიჭება.

✦ ტფილისის **ტრამვაის უსახელო საზოგადოებას** წარუდგენია ქალაქის გამგეობისათვის პროექტი იმ გიდრავლიურ სადგომისა, სადაც უნდა ელექტრონის ძალა დამუშავდეს მომავალ ელექტრონის ტრამვაისათვის ტფილისში. ამ პროექტით სადგური უნდა გაშენდეს ველიკოკნიაჟესკი ქუჩაზე, მე-9 უბანში. 23 ოქტომბერს ამ პროექტს განიხილავენ ელექტრონის ტრამვაის გამგე კომისია და ტეხნიკოსები.

✦ მიწათ-მოქმედების მინისტრის რწმუნებულს ბ-ნ მედვედევს აგრონომ ტიმოფეევი-

---

როდისმე კაკობრიობას რომელსამე მხარეს ქვეყნისას გამოუგონია, არ აცდენია მის გრძნობებს; იყო დიდი მეცნიერი, დიდი მხატვარი, იგემა ძალა ბატონობისა და მბრძანებლობისა. ყველაფერი, რაც კი ადამიანის გონებას შეუძლია მისცეს მომაკვდავს, ყველაფერი მის ხელით არის, მზადაა მისის სამსახურისათვის, მაგრამ იგი არ არის კმაყოფილი, ამაოებად სთვლის ყველაფერს და სასოწარკვეთილებაში ვარდება თავის უმნიშვნელობით და არარაობით. ბოლოს გამოიწვევს საბრძოლველად უმაღლესს ძალას... შეებრძოლება თვით სიკოცხლეს... მაგრამ უკანასკნელ სურათში ვხედავთ მას დამხრჩვალს ზღვის ნაპირას. ბუნება კი ისე მორთული და მოკაზმულია, თითქმის მისთვის მუდამ ლხინი იყოს; დილაა და მზე ღიმილით ამოდის, ზღვის ტალღები საამოდ თამაშობენ და ნაპირზე ტყეში ფრინველები გალობენ; შეიძლება, გალობენ, რომ ქვეყნიერებაზე ყველაფერი არარაობაა, წარმავალი, მხოლოდ ერთი უმაღლესი ძალაა საუკუნო და ყოვლის შემძლებელი, რომლისათვის ადამიანიც ისე უმნიშვნელოა და პატარა, როგორც რომ უხილავი მწერი...

ამ პიესას ვუწოდებდი სახელად „კომედია ადამიანის ისტორიისა“.

დრამაა კაცთა ცხოვრება, სავსეა ღრმა აზრით, ინტერესით, მიმზიდველობით, იგი წარმოადგენს იმდენს სიამოვნებას, რომელსაც ვერ გამოლევს ადამიანის არსებობა; ეგაა—მუდმივი ბრძოლა, მუდმივი წინსწვლა, გამარჯვება ადამიანის გონებისა, დაპყრობა — დამონება ბუნების ძალებისა და მოსპობა ადამიანის ადამიანისაგან დამონებისა, — ასეთია კაცთა ცხოვრება—ისტორია, თუ მას შეჰხედავთ ადამიანის თვალით. მაგრამ საბრალოა, არარაა იგი, თუ მას დავხედავთ ზესთა-ადამიანურის, უმაღლესის ძალის თვალით. მაშინ კომედიაა ადამიანის ისტორია!..

მკითხველისათვის მიმინდვია იმის პასუხი, თუ როგორის თვალით შეჰხედოს ამ ისტორიას. მეგობრულად კი ვურჩევდი, ნუ დაიჩემებს ნურც ზესთა-ადამიანობას, მაგრამ ნუ დაეცემა **ადამიანზე** დაბლა.

ნუ დაეცემი!.. ნუ დაეცემი!
გახსოვდეს, რომ ხარ ადამიანი!..
ცხოვრების მიზნად სიმართლე გქონდეს
და სიყვარული მოძმეთა ვალად;
სამშობლო შენი მარად გახსოვდეს,
თუ კი გსურს გახდე ადამიანად!

* *

წელს მარტში გაზეთს „ივერიას“ 25 წლის იუბილე შეუსრულდა და ვწუხდით, რომ ეს ამბავი მაშინ შეუმჩნეველად დარჩა. წელსავე დეკემბერში „კვალს“ უსრულდება ათი წელიწადი და, ალბად, ამისთვის განუზრახავს ერთს ივერიელს „დასელების“ ადრევე დახასიათება, მაგრამ აქ შეშინებია, თუ უხერხულად დაუნახავს თავის აზრების გამოთქმა, რაჭაში წასულა, იქ უგვრძნია (მოსალოდნელიც იყო!) განსაკუთრებით, დასელობის უვარგისობა და იქიდან გველაპარაკება და ისიც რაჭველების ენით.

„ეს დასელობა, ბატონო, უნდა მოგახსენოთ, სწორედ „ბავშობაა“, მეტი არაფერი, გვეუბნებ ერთი განათლებული, ბ. მერკვილაძის რაჭველი... ერის დაყოფა, დაქუცმაცება და მერე ისიც პატარა ერისა და ერთმანეთს შორის უსიამოვნების და შფოთის ჩამოგდება განა ჭკუათა მყოფელს ადამიანს შეჰფერის?“.

უნდა მოულოცოთ პატივისცემულს „ივერიას“ გამარჯვება ტყვილად არ იძახოდა თურმე: ჩვენ ძმობისა და ერთობის მომხრე ვართ, ყველა კლასი და წოდება ძმურად უნდა ცხოვრებდეს ერთმანეთთანო; საქართველოში ასეთი ძმობა მაინც ყოველთვის ყოფილა და იქნებაო. სჩანს, გაუჭრია ივერიელთა სიტყვას და რაჭაშიც, ამ ჩვენის ქვეყნის ჩამორჩენილს კუთხეშიც-კი, მოუპოვებიათ მომხრენი. არ გეგონოთ, რომ „განათლებულ“ რაჭველებს მარტო შეეგნოთ ეს ერთობის მოძღვრება, გლეხებიც-კი დასელების წინააღმდეგნი არიან თურმე.

ერთი „განათლებული“ ეკითხება გლეხებს: „თავი ნუ მოგიკვდებათ, ერთი ეს გვითხარით: სხვაგან რომ აშენებული სახლი იყიდოთ და მოიტანოთ, შეიძლება ხელ წაუკვრელად, შეუკეთებლად და შეუსწორებლად დადგათ და ივარგებს ასე დადგმული“? — „არ ივარგებს, უპასუხებენ გლეხები: რაც უნდა კარგად ნაშენი იყოს სახლი, აშენების შემდეგ უთუოდ შეიკლებს, შეიჭკნობს, შედრკება, მისი შეუკეთებლად დადგმა არ შეიძლება. უნდა შეკეთდეს, გასწორდეს და ისე დაიდგას, თორემ არ ივარგებს“.

უეჭველია ასეთის არგუმენტების შემდეგ დასელობმა უნდა ენა ჩაიგდონ და ცხრა მთას იქით გადასახლდენ! რაც ვერ შესძლეს ბურჟუაზულმა მეცნიერებმა და რუსეთის „ნაროდნიკებმა“, ის შესძლებიათ ჩვენებურ რაჭველებს. მოდით და ნუ იტყვით, რომ ჩვენი სამშობლო ღვთის ნაკურთხი ქვეყანაა!

„აბა, სადაურია, თქვენი ჭირიმეო!“ ერთხმად გაიძახიან რაჭველები: „ევროპაში ასე და ასე მოიქცენ, ეს და ეს თქვეს და ჩვენც მათ უნდა მივბაძოთო!... ამერიკული ვაზი ამერიკაში ძალიან ხარობს, მაგრამ ჩვენში მოტანილს, თუ ზედ ჩვენებური ვაზი არ ამყნე და ასე არ შეუფერე, არაფრად ღირს და მაგ დალოცვილს მესამე დასელებს-კი გაუგონიათ, ევროპაში ეს და ეს აზრიაო, დაფრენიან ორივე ხელით ყურეში და ისე მოუწალავათ *) გადმოუთრევიათ და უნდათ ჩვენს ხალხს მოაწოდონ. აწყენს ხალხს, აბა, მაშ რა იქნება“?.

*) კარგიც-კი იქნება, თუ მოიწალა?! თვითმოქმედება, ან პირადის ღირსების პატივისცემა რომ მოვწალოთ, მაგალითად, რა გამოვა, რა შეგვრჩება ხელში?

სათვის დაუვალებია, რომ **ირთვინის მხარეს** ზეთის ხილის გაშენებასა და მრეწველობის მოწყობაზე ყურადღება იყოს მიქცეული და, რაც შეიძლება, მეტად გაფართოვდეს ეს საქმე იმ ადგილებშიო.

✦ ტფილისის გუბერნატორს შინაგან საქმეთა სამინისტროსაგან ცირკულიარი მოსვლია, **ურადღება მიექცეთ** პაროომებსა და იმ ნავებს, რომლითაც მდინარეებზე ხალხი გადაჰყავთ, და ისიც გამოიკვლიეთ, გადასაყვანი გადასახადი რამდენად სამართლიანად დაწესებულია იმ ადგილებში, სადაც პაროომი ან ნავი მუშაობსო.

✦ ოთხშაბათს, 16 ოქტომბერს, ტფილისის ოლქის სასამართლომ განიხილა საქმე ტფილისის მოქალაქეთა არშაკ სარქისიანცისა, ჯამბარ-იბრაჰიმ-ოღლისა, რუბენ გრიქორიანცისა და მადათ-ქარიმ ოღლი-ზეინალოვისა, რომელთაც ამას წინად საზიზღარი საქმე ჩაიდინეს: ტფილისის საბოტანიკო ბაღიდან 12 **წლის უმაწვილი თავ. ამილახვარი გადაგდეს და მოჰკლეს.** ოლქის სასამართლომ დამნაშავედ იცნო და გადაუწყვიტა ყოველისავე უფლების ჩამორთმევა და კატორგაში გაგზავნა არშაკ სარქისიანცსა დი ჯამბარ-იბრაჰიმ-ოღლის, თითოს ათის წლით, ხოლო რუბენ გრიქორიანცს—4 წლით. ზეინალოვი სასამართლომ უდანაშაულოდ იცნო.

✦ **პურის ვაჭრობის** მომწესრიგებელ კომისიის სხდომა მოხდება ხუთშაბათს, 24 ოქტომბერს. სხდომა მოისმენს ა. ბ. ევანგულოვის მოხსენებას, ტფილისში პურის სავაჭრო ბირჟის დაარსებისა და ტფილისის გუბერნიაში ელევატორების მოწყობის შესახებ.

✦ დღეს დაიწყებს ვაჭრობას სხვა-და-სხვა სანოვაგით ფრინველის მომშენებელი ამხანაგობა **„ბოდბინდა“** ბ. ალ. ნებიერიძის მოთავეობით. ამხანაგობას, როგორც წინადაც გვქონდა მოხსენებული, აზრადა აქვს შინაური ფრინველის ჯიშის გაუმჯობესება, მოშენება და ვაჭრობა საუკეთესო კვერცხით, ქათმით, წიწილებით, ინდაურით, ბატით და სხვ. ამხანაგობის ფარდული მოთავსებულია იარმუკაში, სავაჭრო პოლიციის კონტორის გვერდით.

✦ **აბესალომოვის სასელოსნის ერთი სტიპენდია** გუშინ, ქალაქის გამგეობაში მოხდენილ კენჭის ყრით, ერგო ტფილისის დედათა 1-ლ გიმნაზიის მე-6 კლასის მოწაფეს კუკუჯანოვისას. გუშინვე, ერთ დროებით შემწეობა 200 მან., კენჭის ყრით ერგო პეტერბურგის საინჟენერო ინსტიტუტის სტუდენტს ოგანჯანოვს.

✦ საქონლით აქაური მოვაჭრენი ტ. და სტ. კოშკელაშვილები და მ. მანჩოშვილი აღსტაფას წასულან საქონლის სასყიდლად. ბაზარში რომ გასულან, მანჩოშვილს ერთ ურემში თავისი დანაკარგი ხარები კი უნახავს შებმული. ამას წინად მანჩოშვილმა და სხვებმა 40 თავამდე საქონელი დაჰკარგეს, მწყემსიც კი არსად სჩანდა ერთხანს, ბოლოს ყარაიაზე იპოვეს მოკლული. პოლიციამ ურმის პატრონი დაიჭირა და ეხლა იმის კვლევას შეუდგა, რომ ხარების ქურდები და—შესაძლებელიცაა, მწყემსის მკვლელებიც—აღმოაჩინოს.

✦ **აგვისტის ბოლოს ვიდაც სამ თათარს 4 სუდი საქონელი მიურეკია და აგჯადის მამასახლისის მოწმობა სარწმუნებინათ, რომ საქონელის ქალაქში მირეკვის ნება ეძლევათო. თათრები საეჭვო კაცებად ეჩვენათ საქონლის ზოგ მოგვჯრეს, რადგან ბორჩალოელ თათრებად იცვნეს. დაუძახეს პოლიციას და ამანაც ბასაბოორტი მოსთხოვა. ერთმა ბორჩალოში მიდებული ბასაბორტი წარმოადგინა და, რაცა დრო შეირჩიეს, სამთავემ ბაკიდან მოჰქუსდეს. პოლიცია დაეძებს თათრებს.**

✦ **ამ დღეებში მოკლულის ქბ-ნ ტულოვსკის ზოგი ნივთი, რომელიც მკვლელობის დროს წადებული იყო, პოლიციას ვიღაც თათრის ხელში აღმოუჩენია. პოლიცია ეძებს ამ კვალს მისდევს.**

პრესა

„ევერიის“ გუშინდელ №-ში დაბეჭდილია ბ. ჯამბაკურ გურიელის წერილი „ცნობის ფურცელში“ ამას წინად მოთავსებულ წერილის წინააღმდეგ. იმ წერილის ავტორი ამტკიცებდა, გურიის გლეხობა გაჭირვებულ მდგომარეობაში არისო ადგილ-მამულის სივიწროვით, თუ იარის პირობათა სიძნელით და სხვა. ბ. ჯამბაკურ გურიელი გვისაყვედურებს შემცდარ ცნობებს ჰბეჭდავთო და მემამულეებს „უსამართლოდ და უდანაშაულოთ გვლანძღავთო“. ბ. ჯამბაკურ გურიელის სიტყვით, გურიაში ნამდვილი ერთობა და მამა-შვილური კავშირი არსებობს გლეხთა და აზნაურობის შორისო. ავტორის წერილი იმდენად დამახასიათებელია რომ ჩვენ სიტყვა-სიტყვით მოგვყავს აქ იგი. საყვედურის შემდეგ ავტორი განაგრძობს:

> თუ შესაძლებელი იქნება და რედაქცია იდებს თავზე გაგზავნოს რამდენიმე სარწმუნო პირი სუფსაში და მის ახლო-მახლო სოფლებში ნამდვილი წყაროებიდან ცნობების შესაკრებად, და თუ ის მართალი გამოდგება, რომ „ზოგჯერ“ ოც ფუთს მოსავალში 60 ფუთს ახდევინებენ გლეხებს, ან თუ იქაური გლეხი არა თუ ქრთამს აძლევს მოურავებს, პირ-იქით—არ ეხვეწებიან საყანის აღებას, ან თუ მეყანეებს საყანეში ჩამოყვანილ პირუტყვის საძოვარს თუ რამეს ახდევინებენ, თუ ამის მსგავსი რამე სუფსის მემამულეთა მამულში აღმოჩნდება, მაშინ, მე პატიოსან სიტყვას ვსდებ ბოდიშსაც მოუხდი „წერილების“ ავტორს და „ცნობის ფურცლის“ რედაქციის არჩევით რომელისამე საზოგადო საქმის სასარგებლოდ 500 მანეთს გადავიხდი. და თუ ეს ამბავი სრულებით უმართლო გამოდგეს, მაშინ ცოტა დაუკვირდენ „ცნობის ფურცლის“ თანამშრომლები, უდანაშაულოდ და უსამართლოდ ნუ გვლანძღავენ ისეთ მემამულეებს. ვისაც მათ ნაკლებ არ შეგვტკივა გული გლეხების ცხოვრებაზე. „სუფსაში მაგალითად ერთ გლეხს სულ შემოუვიდა 20 ფუთი სიმინდი და მოურავმა-კი მოსთხოვა 60 ფუთიო“,—ბრძანებს ავტორი წერილისა. შეიძლება წარმოვიდგინოთ, რომ ერთ გლეხს ერთმა მოურავმა კიდეც მოჰპარა სიმინდი, მაგრამ ერთი საკმაო რიცხვი არ არის რომლისამე მოვლენის განზოგადებისათვის. იმ ერთმა ვიღაც მოურავმა თუ მართლა მოსთხოვა 20 ფუთის მოსავლიდან 60 ფუთი ღალა, დარწმუნებული ვართ, რომ ვერ გადაახდევინებდა, რადგან გაჭირვებულ გლეხს შეეძლო მოურავის უფროსთან მისულიყო. სულ ოთხი-ხუთი კაცი ვართ და ჩვენი მეყანეები და ხიზნები სულ ჩვენთან ტრიალობენ და რა ასეთი მიუწდომელი იქნებოდა გლეხის მემამულესთან მისვლა, რომელსაც არც ერთი ჩვენგანი ასე უწყალოდ არ მოეკეოდა. უკეთესიკი იქნებოდა, სუფსაზე ასეთი მახინჯი მემამულე და მოურავის სახელი გამოემცხადებია ავტორს, თუ შეთხზვა არ დასჭირდებოდა და ფაქტი ხელში ჰქონდა. ამგვარები ყველა შეთხზული ამბავია და მართალი-კი ეს არის, რომ, სუფსის მამულების მუშა გლეხებს რომ შეკითხვიდეს „ცნობის ფურცლის“ წერილების ავტორისთანა ჭირისუფლები, იქ მცხოვრები გლეხები და მშრომელი კაცები გულ-ახდით ეტყოდენ მოძალებულ ჭირისუფლებს: გვაცალეთ,—ჩვენს მადლში ჩადეგით და აქაური მემამულე ჩვენ შევიქნებით და დღევანდელი მემამულეები ჩვენი ხელის შემყურებელნი გახდებიანო: სიმინდში სამი გოდორი ჩვენ მიგვაქ და მეოთხედს მემამულეს ვაძლევთ, ტყეში საჟენ შეშაში ორ მანეთს მათ ვაძლევთ და თვრამეტი ჩვენ მიგვაქვს. მიწა თუ-კი საყიდლათ გვინდა, მათგან ხელ მისაცემ ფასად ვყიდულობთ, და ისიც მათსავე მამულში შეძენილ ფულებით. მემამულეთა და ჩვენ შორის დიდი კავშირია, ნეტა ყველა ჩვენს მოძმეებს ჰქონდეს ჩვენისთანა შეღავათი და მომავალიო... არსად ისეთი ერთობა არ არის გლეხთა და თავად-აზნაურთა შორის, როგორც ერთობა და სიყვარული გურიის გლეხთა და თავად-აზნაურთა შორის არის. ჩვენ მათს ოჯახებში ვართ დაზრდილნი და ისინი ჩვენსაში. ბევრი გურული გლეხი ბევრს აზნაურობაზედ უმდიდრესად ცხოვრობენ, ამიტომაც მათ ქალებს ჩვენი აზნაურობა ირთავს, გლეხები ჩვენი აზნაურების ქალებს ირთავენ, მოყვრობა არის და ნათესაობა. ერთი სიტყვით სრულად გააერთებაა ჩვენსა და მათ შორის. ვისაც ეს არ სჯერა, მოვიდეს და თავის თვალითა და ყურით დარწმუნდეს.

> მერწმუნე, გულ-დამწვარი ქართველი უფრო ლაპარაკობს ჩემში, ვინემ პირადი ინტერესებით გამსჭვალული აზნაური.

ამის გამო შემდეგი უნდა მოვახსენოთ ავტორს: რადგანაც ამ ჟამად მთავრობა არკვევს სოფლის მდგომარეობასა და ამისთვის, სხვათაშორის, ჩვენშიაც დააარსა განსაკუთრებული კომიტეტები, ამიტომ ჩვენც განვიზრახეთ შევკიბებოდით ჩვენებურს სოფლის გულშემატკივართ სოფლის საჭიროებათა შესახებ. ჩვენი შეკითხვა უპასუხოდ არ დარჩა და მოგვდის წერილები, რომელთაც ვბეჭდავთ, თუ რამ საყურადღებოს ვნახავთ მათში. ჩვენ არავის გალანძღვა არ გვინდა, რასაკვირველია; ჩვენ გვსურს მხოლოდ ჩვენი ხალხის მდგომარეობა გამოირკვას. შესაძლებელია რომელსამე წერილში შემცდარა ფაქტი ან აზრიც იყოს; მაგრამ ჩვენ იმათ გამოკვლევას ადგილობრივ ვერ შევუდგებით (ძალიან შორს წაგვიყვანს ასეთი ძიება) და საჭიროც არ არის საქმისათვის: დარწმუნებული ვართ, შემცდარ ფაქტისა ან აზრის წინააღმდეგ სხვები აღამაღლებენ ხმას (როგორც ამ შემთხვევაში ბ. გურიელი მოიქცა) და ამრიგად სიმართლეც გამოირკვევა. ჩვენც მეტი არა გვინდა-რა. კერძოდ იმ წერილის გამო უნდა ვთქვათ, რომ ის ჩვენ „პეტერბ. ვედომ.“-დან გადმოვბეჭდეთ (რაც კიდეც აღვნიშნეთ)...

სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოებაში

ხარკოვს, 18 ოქტომბერს, თავ. ბ. ს. კრუზინსკის თავმჯდომარეობით, კრება ჭქონდა სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოებას აგრონომის ბ-ნ ტიმოფეევის მოხსენების განსახილველად. მოხსენება შეეხება სასოფლო-სამეურნეო სკოლის ისეთ ტიპს, რომლის დაარსებაც სასურველია.

პირველად, მორიგ საქმეების მოსმენის შემდეგ, თავმჯდომარემ, ერთის წევრის თხოვნით, ატანობა დამსწრეთ, რომ სოფლის მეურნეთა კრების მოსახლენად საზოგადოების საბჭომ შუამდგომლობა აღძრა მთავარ-მართებლის წინაშე. ამას კარგა საბჭომ სთხოვა საზოგადოების განყოფილებათა თავმჯდომარეებს—ქუთაისისა, ერევნისა, განჯისას და სხვებს, ეტნობებინათ, რომელ ადგილებში სჯობია კრებების მოხდენა.

შემდეგ წაიკითხა მოხსენება ბ-ნმა ტიმოფეევმა, რომელმაც, აღნიშნა რა რადენობა იმ სკოლებისა და დაწესებულებისა, რომელნიც სასოფლო მეურნეობის საქმეს ემსახურებიან, თავისი აზრი გამოსთქვა იმის შესახებ, რომელ დაწესებულებასა და სკოლას მეტი სარგებლობა მოაქვს ჩვენში. როგორც მოხსენებიდანა სჩანს, კავკასიაში 5 დაბალი სამეურნეო სასწავლებელია, სადაც სწავლობს 300 კაცი. რასაკვირველია, ეს რიცხვი მცირეა კავკასიისათვის; მაგრამ, ამას კარგა, თვით სკოლებიც ვერ არის კარგად მოწყობილი, ვერ შეეფერებიან დღევანდელ პირობებს. ამით ახსნება, რომ კურს-დამთავრებულნი შეძენილ ცოდნას ცხოვრებაში ვერ იყენებენ და სოფლიან ქალაქს კარბიან. ხელს უწყობს ამას საშუალო და უმაღლეს სასწავლებლების უქონლობაც. სამეურნეო ცოდნის გასავრცელებლად და ცხოვრებაში გამოსაყენებლად ნიადაგი არ არის შექმნილი. კავკასია ამ მხრივ ძალიან არის ჩამორჩენილი; იგი შეუსწავლელი და გამოუკვლელია. კავკასიის ბუნებისა, ჰავისა და ნიადაგის სხვა-და-სხვაობა საცილებლად მოითხოვს, რომ ყოველს კუთხეში ადგილობრივ ცხოვრების პირობათა მიხედვით მოეწყოს სამეურნეო ცოდნის გავრცელების საქმე. კავკასია შესწავლილ უნდა იქმნას და ამისთვის უსათუოდ საჭიროა დაარსება უმაღლეს სამეურნეო სასწავლებლისა. იგი მოამზადებს ისეთ სპეციალისტებს, რომელნიც შეისწავლიან კავკასიას და გამოიკვლევენ, რომელს კუთხეში როგორის ტიპის სასწავლებელია საჭირო და სხვა. შემდეგ ბ-ნ ტიმოფეევის აზრით, საჭიროა დაარსდეს, სხვა-და-სხვა კუთხის პირობათა მიხედვითვე, სარაიონო სასოფლო სამეურნეო საშუალო სასწავლებლები. ასეთი სასწავლებლები მოგვცემს თეორეტიულად და პრაქტიკულად მოამზადებულ მეურნეს. მოამზესნებელს დიდი იმედი აქვს სტიპენდიებისა; უნდა გამრავლდეს ამისთანა რიცხვი. სტიპენდიებში ადგილობრივნი მცხოვრებნი უსა ეიდლოდ ორს-სამს წელიწადს იმდენ ცოდნას შეიძენენ, რომ შესძლებენ მოაწყონ საკუთარი მეურნეობა დღევანდელ ცოდნის მოითხოვნილების დაგვარად. ასეთს მინდვრებს დიდი სარგებლობა მოაქვთ. საკმაოა დავასახელოთ საქართველოს სანერგე, რომლის წესდებითაც ქუთაისის გუბერნიაში მსწრაფლ გავრცელდა ამერიკული ვაზი. ასეთ სტიპენდიებს, მოამზესნებელის

საბრალო ჩვენი ხალხი! რა სუსტის და ცუდის აგებულობის ყოფილა?! ნუ თუ მართლა ვერასოდეს ვერ ვიგემებთ ევროპიულს ხილს და სულ აზიურად უნდა ვიცხოვროთ, აზიურად მოკვდეთ?

არა, ეგ ტყვილია, და მხოლოდ ჩვენის ქვეყნის მტერი იტყვის ამას! ივერიელ „პატრიოტებს“ მესამე დასელები იმიტომ სძულთ, რომ ვითომც ისინი ეროვნებას უარყოფდენ (?!), და ის კი არ ესმით, რომ განსაცდელი ეროვნებას მათის მხრით მოელის და არა დასელებისაგან!..

**

საზოგადოდ რაჭა „ივერიის“ ფელეტონისტმა ლამის მოწინავე მხარედ აღიაროს მთელს... შეიძლება, მთელს დედამიწაზედაც! „საქართველოს ზოგიერთს კუთხეში, სწერს ავტორი რაჭიდან, ის აზრია გავრცელებული გლეხთა შორის, რომ ვინც კი თავადია ან აზნაური და ამ ღირსებით იწერება ქალალდებში, ის ცუდი კაცია და გლეხ-კაცობის შემაწუხებელი. გლეხ-კაცობაში ამგვარ აზრების გავრცელებამ თვალსაჩინოდ ავნო სოფელს საზოგადოდ და გლეხობას კერძოდაო“. რაჭაში-კი “ასეთი ყალბი აზრი არ ტრიალებს“ თურმე; იქ ყველას „შეგნებული აქვს ის ჭეშმარიტება, რომ პატარა ერს დაყოფა, დანაწილება, დაქუცმაცება დაღუპავს“ და სხვა და სხვა. მკითხველმა ზეპირად იცის, უეჭველია, ეს ფრაზა და ამიტომ არ დავამთავრებ.

„პატრიოტის“ პირველი მცნება და მოვალეობა წარსულის ქება-დიდებაა, ჭ ჩვენის ქვეყნის ის კუთხე იქვება ყველაზე მაღლა მის თვალში, რომელიც უფრო უახლოვდება ამ წარსულს *). ზევით აღვნიშნეთ, რომ რაჭა ძლიერ მოგვაგონებს ძველებურს დროს წოდებათა ერთობით. ახლა იმასაც გვიმტკიცებენ, რომ თავად-აზნაურობა რაჭაში წინანდებურად მეთაურია ცხოვრებისაო. „ძველად საქართველოში თავად-აზნაურთა ოჯახს ეჭირა პირველი მეოჯახეობის დროშა. ამ ოჯახს განაგებდენ თავად-აზნაურთა დედანი, მეუღლენი და ასულნი, იგინი იყვნენ სოფლის დედა-კაცთა მაგალითნი. წინად თავად-აზნაურთა მანდილოსანნი არ თაკილობდნენ ოჯახში შრომას და მუშაობას; ერთის სიტყვით შინ დიასახლისობდა ქალი, გარედ მამასახლისობდა კაცი“.

ვსთქვათ, რომ ეს მართალია. კარგი და პატიოსანი, სასიამოვნოცაა, რადგან კარგი კარგია, თავადის მხრით იქნება იგი, აზნაურის თუ გლეხის. მაგრამ ერთი ეს ვიკითხოთ: ნუ თუ გლეხის ქალებისათვის საჭირო იყო მისაბაძავი მაგალითები, თორემ ისე არ იმუშავებდნენ? და თუ არ იმუშავებდნენ, ვინ მოუმკიდა ყანას, ვინ გამოუცხობდა ლუკმას, ვინ მოუვლიდა მათ ოჯახს? თუ შრომა უყვარდათ თავად-აზნაურობის დედებს, არა შრომობდნენ გლეხის ქალები, არ დიასახლისობდნენ?

უბედური გლეხები! ისტორიაშიაც არ ასაკუთრებს მათ სახელს!..

**

იქით კვირაში ტფილისის გუბერნიის მარშალმა თ. მელიქიშვილმა საყურადღებო სიტყვა წარმოსთქვა წინამძღვარიანთ კარის სკოლაში. არ შემიძლია არ მოვიყვანო ზოგიერთი ადგილები ამ სიტყვიდან. „ამ სკოლაშიო, სთქვა ორატორმა: ერთს ჭერ ვეშ იზრდებიან თავად-აზნაურთა და გლეხთა შვილები. **ამ საერთო სწავლასა და მოძმავად საერთოსავე შრომაში მე ვხედავ ჩვენის სამშობლოს წარმატებისა და ბედნიერების ნიშანს.** მე დიდი თაყვანისმცემელი ვარ თავად-აზნაურობისა, იმიტომ, რომ იგი—მტკიცე და ერთგული მოსამსახურეა ხელმწიფისა, წინ მიუძღოდა ერს საერთო ჭირ-ვარამისა და სიხარულის დროს. თაყვანისმცემელი ამ ერთობისა, მე უარვყოფ იმ ტენდენციას, რომელსაც ჰსურს ეს ერთობა დაამყაროს თავად-აზნაურთა დამდაბლებაზე და დამცირებაზე და პირადად მენატრება მხოლოდ, რომ სასურველი ერთობა აღორძინდეს გლეხთა ჩვენადმი ამაღლებაზე“.

ვერ დავეთანხმები პატივრემულს ორატორს: თუ თავად-აზნაურობას სამსახური მიუძღვის ერის წინაშე და ეს საქმები და მოსაწონია, ნუ თუ არაფერი გაუკეთებია გლეხობას ან სხვა წოდებას ამ ერისათვის?..

**

შეიძლება კაცი არ დაეთანხმო რომელსამე აზრს, მაგრამ სწორედ სასიამოვნოა და სანუგეშო ის ცოცხალი მსჯელობა და აზრების ერთმანეთში გაცვლა-განაწილება, რომელიც არსებობს დღეს ჩვენში წოდებათა ურთიერთობის და კერძოდ გლეხობის მდგომარეობის შესახებ...

მაინც არც შემიძლია არ ვსთქვა, რომ ახირებულია ის პროექტი, რომელიც შეუდგენია ერთს პირს სასოფლო მეურნეობის გაუმჯობესობისათვის და რომლის წაკითხვა განუზრახავს სამეურნეო საზოგადოებაში.

აი უმთავრესი მუხლები ამ პროექტისა: 1) გლეხს არ უნდა მიეცეს უფლება წავიდეს ქალაქში; 2) გლეხის შვილებს უნდა ასწავლონ მარტო მეურნეობა და არა წერა-კითხვა; 3) სოფელში უნდა მოისპოს ფული და ვაჭრობის მაგიერად შემოღებულ უნდა იქმნას საქონლის ერთი-ერთმანეთზე გადაცვლა; 4) ყოველისავე დანაშაულობისათვის გლეხს უნდა მიესაჯოს სასტიკი დასჯა. 5) ყოველს სოფელში უნდა არსებობდეს საბჭო ბოქაულის, მღვდლის და ერთის საპატიო სოფლელისაგან შემდგარი, რომელიც უნდა განაგებდეს სოფლის ყველა სამოსამართლო და საპოლიციო საქმეს და სხვ.-და-სხვ.

ხიტყვა

*) ამიტომაცაა, რომ ავტორი წყევით და კრულვით იხსენიებს გურიას.

აზრით, მეტი მნიშვნელობა აქვს, ვიდრე სხვა-ციალურ სამეურნეო სასწავლებლებს. საცდელ მინდვრებსა და სანერგეებში სამის წლის კურსი უნდა დაწესდეს, უნდა მიიღონ სოფლის ორ კლასიან სკოლებში კურს დასრულებულნი. თუ ასე მოეწყო საქმე, სანერგე და საცდელი მინდორი დაბალ სამეურნეო სკოლის მაგიერობას გასწევს. უსერხულად მიჩნია მომხსენებელს სამინისტროს სკოლებთან სამეურნეო განყოფილებების მოწყობა, რადგანაც მასწავლებლნი ბირ-და-ბირ მოგალეობასაც ძლივს უძღვებიან და, მოუმზადებლობისა გამო, რა თქმა უნდა, სამეურნეო განყოფილებას გულს ვერ დაუდებენ. დასასრულ ტიმოფეევმა ურჩია საზოგადოებას კომისია აარჩიოს იმის მოსაზრებითა განსახილველად და შესამუშავებლად.

ა. მ. ევანგულოვი შეეკითხა ტიმოფეევს იმის შესახებ, თუ რა მნიშვნელობას აძლევს იგი სამეურნეო ცოდნის გავრცელების საქმეში სამშობლო ენას. ბ-ნმა ტიმოფეევმა განცხადა, რომ საჭიროა მაგ მხრივ ჩემის მოხსენების შევსება; ამას კომისია გააკეთებსო. ჩემის აზრით იქ, სადაც რუსული ენა არ იციან, სწავლება მშობლიურს ენაზე უნდა მოეწყოსო.“

ბ-ნ როტინოვმა და სოკოლოვმაც საჭიროდ სცნეს უმაღლესის სასწავლებლის, დაარსება კავკასიისათვის. სოკოლოვმა სთქვა, სასურველია სამეურნეო საზოგადოება შეუერთდეს ტფილისის შუამდგომეობას ბოლიტეხნიკუმის დაარსების საქმეში. ამ უამად ტფილისსა და ბაქოს ერთ მიდიან მანეთამდე აქვთ გადადებული უმაღლესს სასწავლებლისათვის, თუ იგი დაარსდა.

ა. ბ. ევანგულოვმა თავისს ვრცელს სიტყვაში უმთავრესი ყურადღება მიაქცია სწავლის საქმის მოწყობას სამეურნეო სასწავლებლებში. დღეს ნასწავლი მეურნე სოფელს კაურბის. მიზეზი ის არის, რომ სკოლა ვერ უნერგავს მოსწავლეს შრომის მოყვარეობას და მომჭირნეობას და, რადა კასაკვირველია, უცნობ ენაზე ზეზეურად შეძენილმა ცოდნამ რომ სარგებლობა ვერ მოიტანოსო.

ბ. სურგულაძემ სთქვა, უმთავრესი ყურადღება უნდა მიექცეს უპირველესად ეოველისა საზოგადო განათლებას. დღევანდელი სახალხო სკოლა თავის დანიშნულებას ვერ ასრულებს. სახალხო მასწავლებელი იმასა სცდილობს მხოლოდ, რომ ასიამოვნოს, გული მოუგოს იმ დაწესებულებას, რომლის მიერაც კამწესებულა. დღევანდელ სკოლებთან სამეურნეო განყოფილებას არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს, რადგანაც ამ სკოლაში უსისტემოდ არის საქმე დაყენებული. მოსკოვის ერობის კრებამ ერთის წლის წინად დაადგინა, რომ სრულიად უნაყოფოა სახალხო სკოლებთან სამეურნეო განყოფილებანი. გერიაში ზოგიერთ სკოლაში მეაბრეშუმეობას ასწავლიან. ბევრ სკოლასთან აბრეშუმის ხე არ არის. ბავშვებს ავადებენ თუთის ფოთლის მოტანას. ბავშვებიც მიდიან სხვის ვენახებსა და ეანებში და იპარავენ ფოთლებს, რომლის დრასაც ზოგი ფეხს იტეხს, ზოგს იწყრენ და სჯიან. ამგვარად ბავშვებს ქურდობისა და ავაზაკობის ინსტიქტებს უდვიძებენ. სურგულაძის აზრით სამეურნეო სკოლები ადგილობრივ ცხოვრების პირობებთან უნდა იქმნენ შესამებულნი.

კამათმა გასტანა ნაშუადღევის 12½ საათამდე. დასასრულ თავმჯდომარემ წინადადება მისცა კრებას—ამოერჩია კომისია მოხსენებისა და კრებაზე წარმოთქმულ მოსაზრებათა განსახილველად. კომისიის წევრებად ამორჩეულ იქმნენ ბ-ნი სოკოლოვი, ტიმოფეევი და საკოვი. შემდეგი კრება მოხდება ოთხშაბათს, 23 ოქტომბერს.

თეატრი

დღეს დილისთვის ქართულ თეატრში იაფ-ფასიანი წარმოდგენა არის დანიშნული. წარმოადგენენ ახალ პიესას „შრომის ლუკმას“, რუსულიდან თარგმნილს ბ-ნ ევდოშვილის მიერ. მონაწილეობას მთელი დასი იღებს. წარმოდგენა შუადღის 12 საათზე დაიწყება. ეს მესამედ იმართება დაკლებულის ფასით დილის წარმოდგენა. ხალხი საკმაოდ ეტანება.

—

ქართ. დრამატ. საზოგადოების გამგეობა და მიწვეული კაცები დღეიდან შეუდგებიან იმ პიესების განხილვას, რომელიც საპრემიოდ წარედგინა გამგეობას. მიღებულია სულ 17 პიესა.

სასამართლო

—

გუშინ, 19 ოქტომბერს, ტფილისის სამოსამართლო პალატამ განიხილა საქმე ზეგენის გაზეთის რედაქტორად ნამოთვის ადექსანდრე მირიანის ძის ჯეონიასა და საჩხერის სამრევლო სკოლის მასწავლებლის სერგო ჯინჭვლაშვილისა. პირველს ბრალდებოდა დიფამაცია (თანახმად სსჯ. დებულების მე-1039 მუხ.), ხოლო მეორეს—კორესპონდენციის საშუალებით საჩხერის სამკურნალო ექიმად ნამოთვის თავ. მიხეილ დორთქიფანიძის შეურაცხება. საქმის გარემოება საბრალმდებლო აქტში ასეა ადნიშნული: „ცნობის ფურცლის“ 1901 წლის მე 152 ნომერში მოთავსებული იყო საჩხერიდან გამოგზავნილი კორესპონდენცია, რომელიც საზოგადოდ შეეხებოდა საჩხერის ავ-კარგს. სხვათა შორის, კორესპონდენციაში ნათქვამი იყო შემდეგი: „მართველობას გარდაუწყვეტია და მთავარ-მართებელსაც დაუმტკიცებია, რომ საავადმყოფო კადატანილ იქნეს ს. ხარაგაულში (ბელაგორი), სადაც საზოგადოებას დიდი შემწეობა ადუთქვამს ქსენონისათვის. ახლა კი იკადრეს აქაურებმა თხოვნის მირთმევა საქმიო მმართველობისათვის, რომ საავადმყოფო ისევ საჩხერეში დარჩეს და შენობას ოდესმე წლიურად ვიქირავებთო, მაგრამ, საქმე რადგან კადაწყვეტილი იყო, უარი უყეს. თუმცა ეს ორი წელიწადი ნამეტანი უწესოება ჭსუფევდა საავადმყოფოში (ავადმყოფებს ექიმი არ დებულობდა 11—12 საათამდი, ხშირად ავადმყოფების მიდება მინდობილი ჭქონდა ფერშლებს და ექიმი სოფლებში იყო. წამლებს ავადმყოფებს საავადმყოფოს ათთიაქიდან ტოტს აძლევდნენ და ოყველთვის რეცეპტებით კერძო ათთიაქში ისტუმრებდნენ და სოფლებში წასვლის დროს ფეხის ფასს უზომოს ახლებენიბდნენ), მაგრამ ეგელა ამის მოსპობა შეიძლებოდა და უექიმოდ არ დარჩებოდნენ მკვიდრნი. ამის შემდეგ ვის უნდა მიმართონ ავადმყოფებმა? ისევ უნდა ჩაუტვინდნენ ხელში სოფლის მუდეფეავ ექიმ-მკითხავებს“. ამ კორესპონდენციის გამო ექიმს თავ. მიხეილ დორთქიფანიძეს განცხადება გადაუცია ტფილისის სამოსამართლო პალატის ბრალმდებლისათვის და უთხოვნია, პასუხის გებაში მიეცათ და დასაჯათ, როგორც რედაქტორი გაზეთისა ბ-ნი ჯეონია, ამ კორესპონდენციის მოთავსებისათვის, ისე კორესპონდენციის ავტორი ს. საუფლიელი. რადგანაც დორთქიფანიძეს საუფლიელის ვინაობა არ დაუსახელებია განცხადებაში, ამიტომ იმის პასუხის გებაში მიცემაზე პალატას უარი უთქვამს. ამის გამო დორთქიფანიძეს დამატებით თხოვნა შეუტანია პალატაში და განუოხადებია, კორესპონდენციის ავტორი და ჩემი შეურაცხმოოფელი საჩხერის სამრევლო სკოლის მასწავლებელი სერგო ჯინჭვლაშვილია.

პალატამ გუშინ, ამ საქმის კარჩეგის დროს, მოწმებად დაბარებულნი იყვნენ თვით ექიმი დორთქიფანიძე და საჩხერის ნოტარიუსი ბ-ნი აბაშიძე. დორთქიფანიძემ, სხვათა შორის, განცხადა, რომ ბევრჯელ იყო ისეთი შემთხვევა, რომ ავადმყოფები 11—12 საათამდე ვერ მიმიღია, რომ ვაჭრებისა და თავადებისათვის წამალი არ მიმიცია და კერძო ათთიაქებში გამიგზავნია და რომ ფერშლებს ხშირად ჭქონიათ მინდობილი ავადმყოფების მიდება და წამლობა. მოწმემ დამითრი აბაშიძემ სთქვა: ამ ოქმის შესახებ ის ვიცი მხოლოდ, რომ კორესპონდენციის შემდეგ დორთქიფანიძე მეტად გამწარებული იყო; მკითხა კიდეც, ვინ არის საუფლიელი. მე ვუთხარი, საუფლიელი მასწავლებელი ჯინჭვლაშვილია-მეთქი. ეს თვით ჯინჭვლაშვილისაგან გავიგე, რომელიც გამომიტუდა. ამაზე ბრალდებულმა ჯინჭვლაშვილმა განცხადა, რომ აბაშიძისათვის არ მითქვამს, საუფლიელი მე ვარ. ვუთხარი მხოლოდ იმ კორესპონდენციის შესახებ, რომელიც მოთავსებული იყო წინად. საუფლიელი შეიძლება ოცი სხვა იყოს და მე რად უნდა ვაგო იმათ მაგიერ პასუხი.

მოწმეების გამოკითხვის შემდეგ, ბრალმდებელმა ბ-ნმა ფემერმანმა უმთავრესი ყურადღება მიაქცია კორესპონდენციის იმ ადგილის, რომელიც შეეხება ექიმს და ადნიშნა, რომ ამ სიტყვებში ისეთი არაფერია, რაც ექიმ დორთქიფანიძის სახელს ამცირებდეს; ბრალდება მე-1039 მუხლის ძალით არ ეხება არც რედაქტორს ჯეონიას და არც ჯინჭვლაშვილს, აგიტომ იმათ ბრალმდებლობაზე უარს ვცხადებო.

ა. მ. ჯეონია თავს თვით იცავდა. სხვათა შორის განცხადა, რომ კორესპონდენციაში ისეთი არა არის რა, რაც ექიმ დორთქიფანიძეს შეურაცხებას აყენებსო. ხოლო ჯინჭვლაშვილმა განცხადა, რომ მე ამ საქმისა არასფერი ვიცი.

პალატამ ტოტა ხნის თათბირის შემდეგ გამოაცხადა განაჩენი, რომლითაც უდანაშაულოდ იცნო ჯეონია და ჯინჭვლაშვილი.

დეპეშა

(რუსეთის დეპეშათა საგენტოსაგან)

18 ოქტომბერი

სოფია. ბოლგარიის სამხედრო დეპუტაცია მიდის აქედან კიშინევს მთავრის ფერდინანდესაგან და მინსკის პოლკს მთავრის სურათს მიუტანს.

იალტა. 17 ოქტომბერს, საღამოს 7½ საათს, ხელმწიფე იმპერატორმა მიიღო ოსმალეთის განსაკუთრებული ყველა ელჩები ტურხან-რიზა-სადიქ-ფაშის მეთაურობით. ელჩებმა სულთანის სახელობით საჩუქრები მიართვა. 8 საათზე ელჩები სადილზე იყვნენ მიპატიჟებულნი; ხელმწიფე იმპერატორმა სულთანის სადღეგრძელო მიირთვა.

ლონდონი. ბარონ სტაალი დილით აქედან წავიდა.

ბუქარესტი. 26 ოქტომბერს რუმინიის მეფემ ბოლგარიის მთავარი უნდა ინახულოს რუშჩუკში. ამის გამო ოფიციალური გაზეთები სწერენ, რომ მერე პლევნასაც უნდა წავიდნენ და ამ მოგზაურობას მეზობელ სახელმწიფოებთან კარგის განწყობილების ნიშნად ჰხსნიან.

19 ოქტომბერი

იოჰანესბურგი. ბევრმა ბურის სარდალმა და ზოგიერმთა ინგლისის ოფიცერმა გამოუცხადეს ინგლისის მთავრობას, რომ სომალილანდთან ბრძოლაში დაგეხმარებითო.

იოკოჰამა. ფლოტის გაძლიერების გეგმის თანახმად საჭიროა ათის წლის განმავლობაში ყოველ წელს 16½ მილიონი იენა იხარჯებოდეს.

ტიანძინი. ჩინელებმა ხელახლად დაიწყეს საშინაო ბაჟების აღება.

ქასელი. დანიის მეფის მემკვიდრე ჰამბურგს წავიდა.

ბაძო. გაზეთი „ბაქოს“ პირველი ნომერი გამოვიდა.

ხარკოვი. რადგანაც სევასტოპოლის რკინის გზაზე ბევრი პური მოგროვდა, ამიტომ რუსეთის სავაჭრო სიზოგადოება შუამდგომლობს, რომ პურის დატვირთვა ვაგონებში დააშურონ. სადგურ პრიშიბზე 300 ვაგონი ხორბალი რკინის გზას იქით იბნევა. ფედოსიაში გასაგზავნად 1000-ზე მეტი ვაგონი ხორბალი მოგროვდა.

ლონდონი. გერმანიის კონსული შანჰაიში წავიდა ხანკოუს.

გვატემალა. სანტაში მთიდან კვლავ ამოვარდა ცეცხლი. კვახელტანოში ვულკანიურმა ამონახეთქმა 6 დიუმზე დაჰფარა დედამიწა. ყავის პლანტაციები ზღვის პირად ნაცარმა და ქვიშამ 7 ფუტის სიმაღლეზე დაჰფარა. ტომბადორის დეპარტამენტშიაც ვულკანმა ამოხეთქა.

ბერლინი. მთავრობა და რეიხსტაგის უმეტესობა ალბად შეთანხმდებიან. დარწმუნებულნი არიან, რომ მთავრობა არ დასთანხმდება, პურს ბაჟი მოემატოს და ჭვავისა, პურისა, შვრიისა და ქერისათვის მინიმალური ტარიფი დაწესდეს.

სოფია. ჯუმაის ახლო აჯანყებულთა ახალი კარგად შეიარაღებული რაზმები გაჩნდნენ. აჯანყება სრულებითაც არა სცხრება. იანქოვის სიკვდილის ამბავი არავის გაუგია.

ლონდონი. 12 დღის ბჭობის შემდეგ, დეპუტატთა პალატამ 165 ხმის უმეტესობით 69 წინააღმდეგ მიიღო კანონ-პროექტის მუხლი სახალხო განათლების შესახებ. მთავრობა სხვა-და-სხვა ცვლილებას დასთანხმდა. ზოგიერთ მუხლში ოპოზიციას დაუთმო. ყველა წინადადებანი, რომელნიც კი მთავრობამ არ მოიწონა, დიდის ხმის უმეტესობით უარ-ჰყო პალატამ.

ბერლინი. დანიის მემკვიდრემ კასელში თავის პოლკის ოფიცერთა საკრებულოში ისადილა, იმპერატორის გვარეულობის სადღეგრძელოთი გრძნობით სავსე სადღეგრძელო წარმოსთქვა და პოლკს ძვირფასი თასი აუჩქა.

ხერსონი. გუბერნიის საერობო კრებამ ის აზრი გამოსთქვა, რომ პოლიციას განაჩენთა ასრულების დროს ხალხიდან საგზო ხარჯის აღების უფლება მოესპოსო. ვისაც გადასახადები სრულიად არ გადაუხდიათ, საერობო საარჩევნო კრებებში მონაწილეობის უფლება არ აქვთ. ხერსონის ერობის აზრით ეს აღკრძალვა არ ეთანხმება ერობის ინტერესებსაო.

სან ფრანციასკო. გვატემალის კონსული ოფიციალად ამტკიცებს, რომ მთიდან ცეცხლი ამოვარდაო, მაგრამ ზარალის შესახებ კი არას ამბობს.

პეტერბურგი. „პრავიტელსტვენნი ვესტნიკ“-ში დაბეჭდილია შინაგან საქმეთა მინისტრის უქვეშევრდომილესი მოხსენება იმის შესახებ, თუ რა ღონისძიება მიიღო მთავრობამ 1901 წლის მოუსავლობის დროს.

23 ოქტომბერს 109 წელიწადი შესრულდება საინჟენერო მმართველობის დაწესების აქეთ.

რედაქტორ-გამომცემელი ალ. ჯაბადარი

განცხადებანი

—

რ. გ. კავალი,

სკრიპკის მასწავლებელი აძლევს გაკვეთილებს. ადრესი: „ვოენნაია“ ქუჩა, სახლი ენიკოლოფოვისა, № 9. (4—4)

ვარდისფერი ბროლისებური საპონი

№ 4711

ამ საპონში **ბევრი გლიცერინია.**

რადგან ბევრი ქაფი იცის, ამიტომ

ყაირათიანია.

ვარდის სუნელი სუნნელებას აქვს.

აი თვისებანი, რომელნიც **საუკეთესოდ** ხდის ამ საპონს.

ფერდ. მიულგენსი

კოლოკოლნაია № 4711 კელნსა **და რიგაში.**

(მც. 2.—2)

ი ყ ი დ ე ბ ა

სამ-სართულიანი

სახლი

დუქნებით და ფლიგელით, იძლევა 8%-ს წმინდა შემოსავალს. იკითხეთ ბაზრის ქუჩაზე სახლი № 8, დილით 9—10 საათ. და საღამოთი 5—6 საათ. (10—3)

ქუთაისში

სამ. ბ. თოფურიას

სამკურნალო,

რომელიც იმყოფება **მათის უმაღლესობის პრინც ალექსანდრე ოლდენბურგელის მფარველობის ქვეშ.** სამკურნალოშია 60 საწოლი შინაგან, ნერვებისა, **სახირურგიო,** დედათა და თვალით ავადმყოფთათვის, მშობიარეთა განყოფილებით და ქიმიურ-მიკროსკოპიულ გამოკვლევათა კაბინეტით. გადამდების სენით და სულით ავადმყოფებს სამკურნალო არ ღებულობს. (0—20)

ხიბ

ნახშირის საწყობი

იაგოტ მამინაიშვილისა

(სკუთარი ტუიდან)

გვრის მოედანზე, ვაფანთან

ისყიდება საუკეთესო გაცხავებული და მშრალი **ნახშირი.**

შინ მიტანით 1 **ფუთი** 40 **კაპ.**).

ტელეფონი № 754 (წ.).

ციკოგრაფია

ყიგნებ. ბამოცმ. ქართველთა ამხანაგობისა

ვანქის დიდი ქუჩა, № 27, ტელეფონი № 372.

კლიშეების გაკეთება შეიძლება ფოტოგრაფილი სურათებიდან და ხელით ნახატებიდან.

ქუთაისში, ვ. ბეჟანეიშვილის მაღაზიაში, იყიდება „ცნობის ფურცლი“-ს №№-ბი, თითო №-რი 3 კ. დამატებით—5 კაპეიკ

Дозв. ценз. Тифлисъ, 19 Октября, 1902 г. ედიტორის სტამბა წიგ. გამომ. ქართ. ამხ. (Электропеч. Груз. Издат. Т—ва).